

20.1.2023

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Finanssiala ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaupparekisteristä (diaarinumero VN/30978/2022)

Työ- ja elinkeinoministeriö on 2.12.2022 pyytänyt Finanssiala ry:n (FA) lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaupparekisteristä.

Kaupparekisterin ja muiden Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämien ns. kantarekisterien tietojen kattavuus, luotettavuus ja ajantasaisuus on finanssialalle ensiarvoisen tärkeää.

Kansalliset ja tulevaisuudessa entistäkin vahvemmin myös EU:n rahanpesu- ja tietosuojasääntelyt asettavat finanssiyrityksille yksityiskohtaisia velvoitteita hankkia ja ylläpitää asiakasta koskevia tietoja sekä varmistaa niiden oikeellisuus ja ajantasaisuus. Ellei tietoja ole kattavasti, luotettavasti ja oikea-aikaisesti saatavilla julkisista rekistereistä, niitä on haalittava asiakkailta ja muista lähteistä, mikä lisää merkittävästi sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017; rahanpesulaki) perusteella ilmoitusvelvollisten että niiden asiakasyritysten hallinnollisia ja taloudellisia kustannuksia ja voi vakavimmillaan johtaa asiakkuudesta tai toimeksiannoista kieltäytymiseen.

Esimerkkinä rahanpesulain kanssa ristiriitaisista säännöksistä FA nostaa esille asetusluonnoksen 2 luvun yritys- ja yhteisökohtaisissa merkinnöissä, tiedoissa ja liitteissä esitetyt vaatimukset ilmoittaa kotipaikka, mikä perustelumuistion mukaan jatkossakin tarkoittaisi yrityksen tai yhteisön kotipaikkana olevaa Suomen kuntaa.

Rahanpesulain 3 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohta kuitenkin edellyttää, että ilmoitusvelvollisen on säilytettävä tieto asiakkaan pääasiallisen liiketoimintapaikan osoitteesta, jos se eroaa kotipaikan osoitteesta. Jotta voidaan varmistaa yhdenmukaisuus kansallisen ja EU:n rahanpesulainsäädännön välillä sekä välttää yritysten ja ilmoitusvelvollisten tarpeettomat taloudelliset ja hallinnolliset kustannukset, FA pitää välttämättömänä, että asetusluonnoksessa esitetyt kotipaikan ilmoittamista koskevat vaatimukset muutetaan muotoon ”kotipaikan osoite ja pääasiallisen liiketoimintapaikan osoite, jos se eroaa kotipaikan osoitteesta.”

FA haluaa myös kiinnittää huomiota siihen, etteivät Patentti- ja rekisterihallituksen tosiasiallisten edunsaajien ilmoittamista ja ylläpitoa koskevat tulkinnat näyttäisi kaikilta osin vastaavan kansallisen ja EU:n rahanpesulainsäädännön vaatimuksia. Kansallisten edunsaajarekisterien yhteenliittäminen on keskeinen osa EU:ssa vireillä olevaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa lainsäädäntöpakettia ja nykyinen tilanne, jossa Suomen kansallinen edunsaajarekisteri ja siihen liittyvät käytännöt eivät vastaa EU-sääntelyn vaatimuksia, aiheuttaa kestävämmän tilanteen sekä ilmoitusvelvollisten että EU:n yhteisten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien tavoitteiden näkökulmista.

Kaupparekisterilakia ja -asetusta koskevien esitysten perusteella jatkossa voitaisiin valtioneuvoston asetuksella säätää siitä, ettei sähköisesti annettuun muutosilmoitukseen liitetä osakeyhtiön, osuuskunnan, asunto-osakeyhtiön, keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön tai ulkomaisen elinkeinoharjoittajan sivuliikkeen vastuuhenkilön valintaa koskevaa asiakirjaa, ellei rekisteriviranomainen sitä pyydä. FA pitää ehdotettua muutosta pitkälle menevänä ja katsoo, että se lisäisi selvästi yrityksiin sekä niiden asiakkaisiin, toimittajiin ja rahoittajiin liittyviä väärinkäytösriskejä. FA katsookin, että myös yrityksen laillisten edustajien, hallituksen jäsenten ja muiden vastuuhenkilöiden muutoksia koskeviin ilmoituksiin tulisi aina liittää valintaa koskeva asiakirja siitä riippumatta, missä muodossa tai tavalla muutosilmoitus tehdään. Ehdotetun muutoksen tueksi esitetyt toiminnalliset hyödyt ja tietojärjestelmien tekniset reunaehdot eivät riitä perusteluiksi lisääntyneiden väärinkäytösriskien hyväksymiselle.